

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני : 0000

בפני ועדת ערר לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט-1959
יו"ר הועדה – כב' השופטת הגב' כאמלה ג'דעון
חבר הועדה – דר' אלכס קורת
חברת הועדה – דר' נעמי אפטר

המעוררת פלונית
ע"י ב"ב עוה"ד ע. צדקוני ואח'

נגד

המשיב קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י פרלקיטות מחוז חיפה- אזרחי

1

פסק דין

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1. לפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 6.12.12, לפיה נדחתה תביעתה של המערערת להכרת זכות נכה על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב] (להלן "חוק הנכים"), בגין מחלת דלקת פרקים פסוריאטית שממנה היא סובלת לטענתה, בעקבות תנאי שירותה הצבאי.

2. העובדות הצריכות לענייננו הינן כדלקמן :

המעוררת התגיסה לצבא ביום 10.10.97 עם פרופיל 97. לאחר גיוסה עברה טירונות וקורס הוראה ופיקוד, שהיו כרוכים במאמצים גופניים ונפשיים קשים לטענתה.

3. כחודשיים וחצי לאחר תחילת הטירונות החלה המערערת לסבול מכאבים חזקים בגב, ביחוד בזמן סחיבת הציוד הצבאי. ביום 10.10. במהלך ריצת ניווד כשהיא נושאת תרמיל גב ונשק, נתקפה בכאבים עזים ולא יכולה לעמוד על הרגליים. היא הופנתה למרפאה ומשם לבית חולים קפלן, שם נבדקה ושחררה עם המלצה לששה ימי מנוחה ובדיקות. בימים 26.10.10 ו- 1.11.10 הופנתה שוב לבית חולים רמב"ם עקב התגברות הכאבים, ושחררה להמשך ימי מחלה עם טיפול תרופתי.

4. ביום 8.11.10 חזרה המערערת לבסיס. ביום 21.11.10 לאחר צעידה ארוכה ברגל באזור ירושלים, כשהיא עמוסה בציוד רב לשהייה של שבועיים בבסיס, נתקפה המערערת בכאבים עזים במפשעה הימנית אשר לא אפשרו לה לעמוד, והופנתה לבית חולים שערי צדק. לאחר בדיקה היא שוחררה למנוחה בת 10 ימים עם המלצה לביצוע בדיקות נוספות.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

5. ביום 30.11.10 חזרה המערערת לבסיס תוך כדי ביצוע טיפולי פיזיותרפיה והידרותפיה להקלת הכאב. ביום 25.10.11 היא אובחנה בבית חולים בני ציון בחיפה, כסובלת מדלקת פרקים. בעקבות האבחנה הני"ל, היא שוחררה משירות צבאי עם הורדת פרופיל ל- 21 עקב דלקת פרקים. בהפניה לוועדה הרפואית נכתב כי מדובר בפסוריאטיק ארטריטיס, ונקבע לה סעיף ליקוי שהגדרתו "מחלת מפרקים קשה ללא סיכוי להטבה".
6. מאז סובלת המערערת לטענתה מכאבים באזור המפשעה, הגבלות בתנועה, קושי בעמידה ממושכת, ועוד.
7. ביום 20.2.12 הגישה המערערת תביעה להכרת זכות נכה על פי חוק הנכים, בגין דלקת פרקים.
8. ביום 6.12.12 דחה המשיב את התביעה בטענה כי לא נמצאו אצל המערערת נתונים המעידים על מחלת דלקת פרקים פסוריאטית. את קביעתו הני"ל ביסס המשיב על שלוש חוות דעת ערוכות על ידי פרופ' מרדכי פרס, מומחה ברפואה פנימית ובראומטולוגיה (27.9.12, 17.11.13, 2.2.15), וכן על שני מסמכים רפואיים שבהן נעזר פרופ' פרס לצורך ביסוס קביעתו הני"ל, האחד הינו חוות דעת מיום 7.5.14 ערוכה על ידי ד"ר יעקב משיח, רופא למחלות עור ומין, שלפיה נקבע כי המערערת אינה סובלת מתסמינים של מחלת פסוריאזיס, והשני הינו "מכתב התייעצות" מיום 7.10.14 ערוך על ידי ד"ר גדעון פלוסר, מומחה לרדיולוגיה אבחנתית, שבו נרשם כי לא נמצא ממצא תוך מפרקי במפרק ירך ימין אצל המערערת, וכי אין עדות לתהליך דלקתי במפרקים המודגמים באגן.
9. על ההחלטה הני"ל הוגש הערעור שבפנינו אשר נתמך בשתי חוות דעת רפואיות ערוכות על ידי ד"ר הלל סאבין, מומחה לראומטולוגיה ומחלות פנימיות, וכן תצהירים מטעם המערערת, אביה, ושלוש חיילות ששירתו יחד עמה בתקופה הרלוונטית.
- בחוות דעתו קבע ד"ר סאבין כי המערערת סובלת מדלקת מפרקים פסוריאטית אוליגוארטיקולרית המתפתחת על רקע גורמים גנטיים (אביה של המערערת סובל מפסוריאזיס) וגורמים סביבתיים כמו טראומה פיזית או נפשית. לדעתו, התהליך הטראומתי שבו היתה נתונה המערערת במהלך שירותה הצבאי ואשר התבטא בלחץ פיזי ועומס ניכר על מערכת השלד, הפעיל את מערכת החיסון המולדת, והביא בסופו של דבר, על רקע הנטייה המשפחתית אצל המערערת, למחלה דלקתית סיסטמית עם מעורבות מספר מפרקים.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

10. ביום 6.10.15 החליטה הוועדה בהרכבה הקודם בראשות כב' השופט פרידמן, למנות מומחה
רפואי מטעמה, על מנת שיחווה את דעתו בשאלה "האם מה שסובלת ממנו המערערת הינו
דלקת פרקים פסוריאטית. באם כן – האם קשורה הדלקת אם לא לתנאי השירות על דרך
גרימה או החמרה". עוד נקבע כי המינוי ייכנס לתוקף לאחר שמיעת חקירתה של המערערת
והעדים מטעמה.
11. בין לבין הועבר התיק בפני הוועדה בהרכבה הנוכחי, שבפניה נשמעו חקירותיהן של
המערערת, ושל גב א אשר שימשה כמפקדת צוות בקורס הו"ד שבו שירתה המערערת. לאחר
העדויות, מונתה ד"ר ואלרי אלוש, מומחית לרפואה פנימית וראומטולוגיה, כמומחית
רפואית מטעם הוועדה.
12. בחוות דעתה קבעה ד"ר אלוש כי המערערת סובלת מדלקת מפרקים פסוריאטית, וכי
הפעילות הצבאית שכללה בין היתר הרמת משאות כבדים, פעילות הכרוכה בכיפוף ברכיים
אינטנסיבי, זחילה ואימוני כושר, תרמה את חלקה בשיעור של שליש, להופעת המחלה הנ"ל.
בתשובות לשתי שאלות שהופנו אליה על ידי הוועדה לאחר סיום חקירתה, בהסכמת הצדדים,
ציינה המומחית כי מחלתה של המערערת התפרצה בעיתוי הנ"ל כתוצאה מהעומס על מערכת
המפרקים והגידים שנבעה מהפעילות האינטנסיבית שהיתה נתונה בה, וכי סביר להניח
שאלמלא אותם תנאים, לא היתה מתפרצת המחלה באותו מועד בדיוק.
13. המשיב מיאן להשלים עם הקביעה הנ"ל וזימן את ד"ר אלוש לחקירה.
- לאחר החקירה, ולאחר קבלת תשובות המומחית לשאלות שהתעוררו לאחר סיום חקירתה
כאמור, הגישו הצדדים את סיכומיהם בכתב.
- דיון**
14. לאחר שעיינו בחומר הראיות לרבות חוות הדעת הרפואיות שהונחו בפנינו כמתואר לעיל,
שוכנענו במידה הדרושה בהליך זה, כי המערערת סובלת מדלקת מפרקים פסוריאטית
הקשורה בתנאי שירותה הצבאי, ומשכך דין הערעור להתקבל. להלן נימוקינו.
15. כל המומחים הרפואיים היו תמימי דעים כי מחלת דלקת מפרקים פסוריאטית הינה מחלה
שמתפתחת על רקע שילוב של גורמים גנטיים, אימונולוגיים וסביבתיים, וכי התפיסה
המקובלת היום היא שאנשים עם נטייה גנטית לפסוריאזיס והנושאים גנים הקשורים לדלקת
מפרקים פסוריאטית, מפתחים את הדלקת לאחר חשיפה לטריגרים סביבתיים, כמו טראומה
פיזית או נפשית.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

1

2

16. האם המערערת חולה במחלת דלקת מפרקים ספוריאטית?

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

פרופ' פרס, המומחה מטעם המשיב, ביסס את קביעתו שלפיה המערערת אינה חולה במחלת דלקת מפרקים פסוריאטית, על העובדה שהיא אינה ממלאת אחר CASPAR CRITERIA בכל הנוגע להימצאות דלקת במפרק, בעמוד השדרה או באנטזיס. יובהר כי הקריטריונים הנ"ל הינם הקריטריונים המקובלים בעולם הרפואה לאבחנה של דלקת מפרקים פסוריאטית. לשיטתו, עצם העובדה שלא נמצאו בבדיקות ההדמיה של המערערת סימני דלקת חריפה או כרונית בפרק ירך ימין, ולא נמצא נוזל דלקתי החייב להיראות בבדיקות ההדמיה, מובילה למסקנה שהמערערת אינה סובלת ממחלה זו.

17. המומחית מטעם הוועדה ד"ר אלוש המשמשת כמומחית לרפואה פנימית בבית חולים הדסה ורופאה בכירה במחלקה פנימית ובמכון הראומטולוגי במרכז הרפואי איכילוב, הסכימה עם הקביעה שלפיה המערערת אינה ממלאת אחר CASPAR CRITERIA, אולם ציינה כי הקריטריונים הנ"ל הינם CLASSIFICATION CRITERIA (קריטריונים למיון) ולא DIAGNOSTIC CRITERIA (קריטריונים לאבחון), וכי אבחנה של דלקת מפרקים בפרקטיקה הראומטולוגית, מתבססת בעיקר על תלונות החולה, הממצאים הקליניים, הרושם הגלובלי שמתקבל מהמקרה והניסיון של הראומטולוג המטפל, ודבריה הנ"ל היו משכנעים בעינינו. וכך אמרה בעדותה בהקשר הזה:

"הקריטריונים האלה נועדו בכדי לאפיין חולים לצורך מחקרים קליניים. כלומר, בחיים האמיתיים אנחנו לא צריכים שכל חולה ימלא את כל הקריטריונים לפי הטבלאות האלה, כי היעוד של הטבלאות האלה הוא מחקרי בעיקר להגדיר חולים, כי צריך לבדוק אם התרופה עובדת או לא עובדת. אבל חיים האמיתיים כיוון שמדובר במחלות מאוד מגוונות בתסמינים שלהם, הקריטריונים לא תמיד משתמשים בהם אחד על אחד כדי לעשות אבחנות. האבחנה בחיים האמיתיים במחלקה הרמטולוגית, מסתמך על הסיפור של החולה, ממצאים בבדיקה, בדיקות מעבדה, ואז אנחנו מסכמים את הכל, ואז בסוף אנחנו נותנים אם החולה הזה מתאים לאבחנה הזאת או אחרת לדלקת פרקים" (עמ' 22 ש' 3-10).

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

18. כמו כן, תשובותיה של המומחית בחקירתה הנגדית, היו ענייניות, קוהרנטיות ומשכנעות, וקביעתה שלפיה המערערת סובלת מדלקת מפרקים פסוריאטית, ודרך הסקת המסקנה הנ"ל על ידה, היו מקובלים עלינו. כך למשל, לעניין העדר ממצאים דלקתיים, ציינה די"ר אלוש כי קשה להתרשם קלינית ממצאים אופייניים לדלקת במפרק הירך בגלל שהוא מפרק עמוק, וכי הסימן היחיד שאפשר להתרשם ממנו הוא הגבלה בטווח התנועה. די"ר אלוש אכן אישרה כי לא נצפו סימני דלקת בבדיקת ה-MRI שנעשתה למערערת, אולם הפנתה לבדיקת מיפוי עצמות שהראתה קליטה מוגברת במספר אזורים של אחיזת הגיד לעצם, המאפיינת דלקת מפרקים פסוריאטית. בנוסף הפנתה לבדיקת אולטרסאונד שהראתה על דלקת גיד בשורש כף היד, שגם היא אופיינית בסוג הספציפי הזה של דלקת מפרקים פסוריאטית (עמ' 24).
19. המומחית המשיכה וציינה כי למרות העדר ממצאים בולטים של דלקת בבדיקה הפיזיקאלית ובהדמיות שביצעה המערערת, ולמרות שהמערערת אינה ממלאת אחר CASPAR CRITERIA, התמונה הכוללת המראה, מבחינת מערכת השלד, כאבים במפרק הירך עם הגבלה בטווח התנועה והתפקוד, כאבים במפרקים שונים לרבות כפות הידיים עם טנוסינוביטיס, דלקת בעין שהיא גם אופיינית לדלקת מפרקים פסוריאטית, הממצאים במיפוי עצמות, והרקע המשפחתי של המערערת, הובילה אותה למסקנה כי המערערת סובלת מדלקת מפרקים פסוריאטית, וקביעתה הנ"ל היתה משכנעת בעינינו כמצוין לעיל (ראה עדותה בעמ' 24 ש' 27-31, עמ' 25 ש' 1-7).
20. בנוסף, ולחיזוק קביעתה הנ"ל, הפנתה המומחית לאבחנות דומות של מומחים רפואיים בכירים אשר בדקו את המערערת במהלך המעקב הרפואי שלה, וניסיונו של המשיב לטעון כי קביעתה של המומחית מבוססת בעיקר על האבחנות הנ"ל נדחתה על ידי המומחית (ראה עדותה בעמ' 28 ש' 23-27). גם ניסיונו של המשיב להיתלות באי יעילותם של הטיפולים האנטי דלקתיים שאותם נטלה המערערת להוכחת אי קיום מחלת דלקת מפרקים אצלה, אף הוא נדחה על ידי המומחית (ראה עדותה בעמ' 28 ש' 10-17).
21. לאור האמור לעיל, הננו מאמצים את קביעתה של המומחית מטעם הוועדה די"ר אלוש וקובעים כי המערערת סובלת מדלקת מפרקים פסוריאטית.
22. האם קיים קשר סיבתי בין מחלתה של המערערת לבין תנאי שירותה הצבאי?
- המערערת תיארה, הן בתצהירה והן בחקירתה הנגדית, את הפעילויות שנדרשה לעשות במהלך שירותה הצבאי, כגון נשיאת ציוד כבד, ריצות מהירות, הליכות למרחקים, שכיבות בטן, שכיבות סמיכה ועוד, שהיו כרוכים מטבע הדברים בהפעלת עומס על אזור השלד, הידיים

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

1 והברכיים, ועדותה בעניין זה לא נסתרה. גם המפקדת שלה גב' [REDACTED] אישרה בעדותה את
2 התנאים הפיזיים שבהם היתה נתונה המערערת, ואשר היו כרוכים במאמצים פיזיים
3 משמעותיים כדבריה.

4
5 23. במצב דברים זה, ובהינתן העובדה שכל המומחים הרפואיים היו תמימי דעים כמצוין לעיל
6 בדבר קיום קשר סיבתי בין התפרצות מחלת דלקת פרקים פסוריאטית לבין מאמצים פיזיים,
7 הננו קובעים כי הוכח קשר סיבתי רפואי בין מחלתה של המערערת לבין תנאי שירותה.

8
9 24. המשיב טען כי תנאי שירותה של המערערת הינם תנאים טריוויאליים שאינם מקיימים אחר
10 היסוד האובייקטיבי הדרוש להוכחת קשר סיבתי משפטי בין המחלה לבין השירות הצבאי.

11
12 איננו מקבלים טענה זו. ברע"א 1318/09 מדינת ישראל-קצין התגמולים נ' פלונית (פורסם
13 בנבו, 15.09.09) נאמר על ידי כב' השופטת ארבל:

14
15 "העובדה שמדובר במקרה דנן בטירונות אותה עוברת מספר רב
16 של מגויסות מידי שנה, אינה שוללת בהכרח, אפריורית, את
17 קיומו של היסוד האובייקטיבי בהקשר זה. שכחותו של מצב
18 מסוים אינה הופכת אותו בהכרח לטריוויאלי. יתר על כן,
19 לכאורה ומבלי לקבוע מסמרות בעניין זה, דווקא הטירונות
20 הצבאית בשל ייחודה, עולה בקנה אחד עם המאפיינים של
21 היסוד האובייקטיבי, כפי שהותו בפרשת אביאן, בעמ' 764"

22
23 ובהמשך הוסיפה:

24
25 "אל לנו לקבוע באופן גורף כי אירוע מסוים אינו מקיים את
26 היסוד האובייקטיבי. מקל וחומר אל לנו לקבוע זאת באופן גורף
27 ביחס למאפיינים כאלה ואחרים של המסגרת הצבאית ככזאת,
28 חרף היותם שיגרתים ככל שהיו"

29
30 25. בענייננו, הפעילויות הצבאיות שהמערערת נטלה בהן חלק, אף אם הן נתפסות בהגדרה
31 כפעולות שגרתיות לחיי הצבא, הפעילו את מערכת החיסון המולדת של המערערת והביאו
32 לפריצת מחלת דלקת פרקים אצלה. בהלכת אביאן נפסק כי היסוד האובייקטיבי מתקיים
33 כאשר ייחודיות השירות בצבא ומיוחדותו הן שהביאו לפריצתה של המחלה (ד"ר 5343/00
34 קצין התגמולים נ' אורית אביאן, פ"ד נו (5), 732). ואכן זהו המקרה שבפנינו. הפעילויות
35 שהשתתפה בהן המערערת כמתואר לעיל, ושהיו ייחודיים לחיי הצבא, גרמו למעמסה על
36 מערכת השלד, והביאו לפריצת דלקת מפרקים פסוריאטית על רקע הנטייה המשפחתית שלה,
37 זמן קצר לאחר תחילת שירותה, ודי בכך בכדי לקיים את היסוד האובייקטיבי הנדרש.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים- משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

- 1
2 26. אשר על כן הננו קובעים כי מתקיים קשר סיבתי משפטי בין מחלתה של המערערת לבין תנאי
3 שירותה.
4
5 27. בסיכומיו העלה המשיב טענה "חדשה" שלפיה הדחק הנפשי שממנו סבלה המערערת עובר
6 לגיוסה, הוא זה שגרם להתפתחות דלקת מפרקים אצלה. [REDACTED]
7 [REDACTED]
8 [REDACTED]
9
10 אין בידינו לקבל טענה זו משני טעמים:
11
12 א. המערערת פירטה בתצהירה את המצוקה הנפשית שבה היתה נתונה עובר לגיוסה, [REDACTED]
13 [REDACTED]
14 [REDACTED]
15 [REDACTED]
16 [REDACTED]
17 עוד [REDACTED]
18 ציינה כי לקראת גיוסה מצבה הנפשי היה יציב לחלוטין, והפנתה לעובדה שבעקבות הפסקת
19 הטיפול, הפרופיל הרפואי שלה בצבא הועלה ל- 97. יודגש כי דבריה הנ"ל של המערערת לא
20 נסתרו על ידי המשיב.
21
22 יוצא אפוא, שהמערערת התגייסה לצבא כשהיא בריאה בנפשה, ולכן נותק הקשר בין מצבה
23 הנפשי עובר לגיוס לבין מחלת דלקת המפרקים שפרצה במהלך שירותה הצבאי.
24
25 ב. המומחית מטעם הוועדה לא נדרשה על ידי המשיב, הן בחוות דעתה ואף לא במסגרת שאלות
26 הבהרה, להתייחס לתרומה של מצבה הנפשי של המערערת עובר לגיוס, על התפרצות המחלה
27 אצלה במהלך השירות. יתרה מכך, המומחית לא נשאלה ולו שאלה אחת בסוגיה הנ"ל, על ידי
28 ב"כ המשיב במהלך חקירתה הנגדית, דבר האומר דרשני!!
29
30 על כן, בהעדר הוכחת קיומו של קשר כאמור, אין בידינו לקבל את הטענה שהועלתה על ידי
31 המשיב בסיכומיו, כמצוין לעיל.
32
33
34

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 36612-12-12 פלונית נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 0000

1 קשר סיבתי מסוג גרימה או החמרה? 28

2

3 המשיב טען כי במידה והוועדה תאמץ את חוות דעתה של המומחית הרפואית מטעמה, אז יש
4 לקבוע קשר מסוג החמרה בשיעור של שלישי, על פי קביעתה של המומחית.

5

6 גם טענה זו אין בידינו לקבל.

7

8 "ההלכה שנתקבלה היא כי מחלה קונסטרוקטיבית שהתפרצה תוך כדי השירות, ונמצא כי

9 יש קשר סיבתי עובדתי בין השירות לבין התפרצות המחלה, מייחסים את המחלה במלואה

10 לשירות, הגם שהחייל בא אל השירות כשהוא נושא את המחלה בגופו, באורח רדום כמובן"

11 (הלכת אביאן) (ראה גם ע"א 472/89 קצין התגמולים נ' אברהם רוט, פ"ד מה (5), 203).

12

13

14 בענייננו, אין חולק כי מחלתה של המערערת התפרצה תוך כדי שירותה הצבאי, והוכח כאמור

15 קשר סיבתי עובדתי בין התפרצות המחלה לבין תנאי השירות. במצב דברים זה, ועל פי הלכה

16 הפסוקה, יש להכיר בקשר של גרימה בין המחלה לבין תנאי השירות, חרף קיומה של נטייה

17 משפחתית אצל המערערת לחלות במחלה זו.

18

19

20 סוף דבר 29

21

22 לאור כל האמור לעיל הננו מחליטים לקבל את הערעור, ומבטלים את החלטת המשיב מיום

23 6.12.12, וקובעים כי המערערת סובלת ממחלת דלקת פרקים פסוריאטית אשר נגרמה עקב

24 תנאי שירותה הצבאי.

25

26 30. המשיב ישלם למערערת הוצאות המומחה הרפואי מטעמה (כנגד הצגת קבלות), וכן את חלקה

27 של המערערת בשכר המומחית מטעם הוועדה, בשערוך ליום התשלום בפועל.

28

29 בנוסף ישלם המשיב למערערת שכ"ט עו"ד בסך של 12,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית

30 כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

31

ניתן היום, כ"ג אייר תשע"ח, 08 מאי 2018, בהעדר הצדדים.

דר' נעמי אפטר,
חברת הוועדה

דר' אלכס קורת,
חבר הוועדה

כאמלה ג'דעון, שופטת
יו"ר הוועדה